Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Auton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţul inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 270. Braşovŭ, Vinerĭ 9 (21) Decemvrie 1888.

Braşovŭ, 8 Decemvrie v.

Averea comunităţii de avere a grăniţerilorŭ românĭ bănăţenĭ fiindŭ propriatate comună, singuraticii membri ai comunităţii se împărtăşescŭ de beneficiulŭ de a puté lua banĭ împrumutŭ cu interese legale dândŭ garanţiă sigură. Comunitatea a îngrijitŭ ca sĕ aibă cea mai bună garanţiă, împrumutândŭ banĭ pe hipotecă.

Vremurile grele, miseria care, mulţămită regimului, se 'ntinde repede pretutindenea, fiindcă poporului i-se cere sĕ verse 'n visteria statului mai multŭ decâtŭ póte, fără ca regimulŭ sĕ 'ngrijéscă de bună-starea lui, au adusŭ lucrurile acolo, ca ómenii carĭ au împrumutatŭ banĭ sĕ 'ntârḑiă cu plata intereselorŭ. Comunitatea, avêndŭ în vedere starea de miseriă a bieţilorŭ ómenĭ, le-a amênatŭ cu câteva lunĭ terminulŭ de plată.

Fişpanulŭ, „bunulŭ amicŭ“ alŭ poporului românŭ şi prin urmare „binevoitorŭ“ alŭ comunităţii de avere grănităresci, a găsitŭ cu cale sĕ se acaţe de acéstă decisiune a comunităţii, şi sub pretextŭ că, împărtăşindu-se şi comunele politice de beneficiile averilorŭ grăniţăresci, acestea trebue sĕ se administreze în înţelesulŭ art. de lege XXII din 1886, aduse afacerda în adunarea comitatensă, supunênd'o ingerinţii acesteia.

Fişpanulŭ a avutŭ şi grijea, ca sĕ tăinuiască în punctele programei, supuse desbaterei acelei adunărĭ comitatense estraordinare, acéstă afacere, aşa că nu toţĭ membri românĭ au luatŭ parte la şedinţă. Cei carĭ au fostŭ, Bartolomeiu, Brediceanu, Curescu, Drăgălină, Haţegŭ, Rezeiu şi alţii au doveditŭ cu legea şi cu statutulŭ comunităţii, aprobatŭ de guvernŭ, că adunarea nu e competentă a decide în acéstă cestiune. şi pornirea arbitară a fişpanului a eşitŭ la ivélă şi mai tare în momentulŭ, când chiar unŭ Românŭ, care'şi cam dă cóte cu şoviniştii, a susţinutŭ necompetenţa adunării.

Maioritatea fişpanului a hotărîtŭ cu tóte astea sĕ se încaseze imediatŭ interesele restante dela banii împrumutaţĭ; a respinsŭ hotărîrea comunităţii de avere, prin care se arendase „Lazulŭ lu Negrilă“, proprietatea comunităţii, pe timpŭ nehotărîtŭ; a decisŭ sĕ fiă trecutŭ în lista grănicerilorŭ unŭ órecare Julius Rück din Caransebeşŭ.

Purtarea fişpanului şi comisarului guvernului pentru comunitatea de avere caracteriséză în celŭ mai drasticŭ modŭ acestŭ soiu de organe ale guvernului ungurescŭ. „Nu te-atinge de fişpanŭ!“ strigà furiosŭ şi turburatŭ voinicosulŭ fişpanŭ cătră d-lŭ Rezeiu, care i-a datŭ lecţiunea ce o merita. „Cu fişpanulŭ am de lucru, care e şi comisarŭ alŭ guvernului!“ îi rĕspunse d-lŭ Rezeiu, care îi aruncà în faţă fişpanului nepricepere de a delibera aceste cause pe cale competentă orĭ intenţiunĭ sinistre.

Şi într'adevĕrŭ, sinistre intenţiunĭ au agitatorii ungurĭ când, pe lângă purtarea fişpanului şi comisarului guvernului Iakabffy, ţinemŭ sémă şi de o corespondenţă ce i-s'a trimisŭ la 9 Decemvre n. oficiosului „P. Lloyd“ de alţĭ agitatorĭ din Timişóra.

„Au statŭ în statŭ, facŭ propagandă naţională românéscă persónele care stau în fruntea comunităţii de avere a fostului regimentŭ bănăţénŭ de graniţă, acele persóne, care au înscenatŭ în anii din urmă şi demonstraţiunile din Caransebeşŭ. Dându-se împrumuturĭ, locuitorii devinŭ instrumente servile ale partidului lui Doda. Comunitatea de avere a fostŭ pănă acum parlamentulŭ naţionaliştilorŭ intransigenţĭ.“

Aşa strigă agitatorii ungurĭ, carĭ fără voia lorŭ îşĭ dau pe faţă duşmănósele lorŭ intenţiunĭ. Realegerea generalului Doda ca preşedinte alŭ comunităţii de avere i-a înfuriatŭ, propagarea culturei românescĭ prin scólele grăniţerescĭ i-a turbatŭ, atitudinea Românilor faţă cu persecuţiunile şi nedreptăţirile regimului şi ale organelorŭ lui le-a luatŭ minţile şoviniştilorŭ.

Décă s'ar fi alesŭ preşedinte fişpanulŭ Iakabffy, décă s'ar propaga prin şcólele grăniţărescĭ cultura maghiară kulturegyletistă, décă grăniţerii românĭ s'ar desbrăca de naţionalitatea lorŭ şi ar întêmpina cu fanfare ilegalităţile şi actele arbitrare ale guvernului şi organelorŭ lui, atuncĭ agitatorii ungurĭ altfelŭ arŭ scrie în foile guvernului.

Dér fiindcă Românii grănicerĭ voesc sĕ fiă românĭ şi sĕ dispună de averile lorŭ spre binele poporului românescŭ, agitatorii ungurĭ trecŭ dela uneltirĭ la ameninţărĭ, căcĭ étă ce se ḑice în aceeaşĭ corespondenţă din fóia guvernului:

„Domnii naţionaliştĭ vorŭ trebui sĕ se'mpace cu gândulŭ, că şi răbdarea autorităţilorŭ ungurescĭ are o margine şi că comunitatea lorŭ de avere, acestŭ bastionŭ alŭ aspiraţiunilorŭ lorŭ duşmane Maghirilorŭ, a încetatŭ a fi unŭ statŭ în statŭ“.

Étă déră intenţiunile sinistre de care a vorbitŭ membrulŭ comitatensŭ Rezeiu! Sub pretextŭ de „aspiraţiunĭ duşmane Maghiarilorŭ“, regimulŭ prin organele lui se pregătesce sĕ pună mâna pe averile grăniţerilorŭ! Primulŭ pasŭ s'a făcutŭ.

Datoria Românilorŭ grăniţerĭ e sĕ se 'ngrădéscă în contra năvalei ce se pregătesce a se da asupra averii lorŭ. Trebue sĕ facă a înţelege guvernulŭ şi organele lui, precum şi ceilalţĭ agitatorĭ ungurĭ, că décă şoviniştii susţinŭ că „răbdarea autorităţilorŭ ungurescĭ are o margine“, atuncĭ şi ilegalităţile şi actele de volniciă în contra Românilorŭ trebue sĕ aibă o margine!

Alegerea de deputatŭ în loculŭ lui Steinacker.

Adunarea alegĕtorilorŭ sasĭ din cerculŭ Cisnădiei a primitŭ unanimŭ la 16 Decemvre n. următórea declaraţiune:

1. Alegĕtorii cercului electoralŭ alŭ Cisnădiei îşĭ esprimă adênca lorŭ părere de rĕu, că respectulŭ opiniunilorŭ streine, fără de care nu esistă o adevĕrată libertate, s'a înlăturatŭ în modŭ vrednicŭ de compătimitŭ, care deşteptă cele mai grele temerĭ, prin incidentele din şedinţa dietei dela 23 Noemvrie n. c. faţă cu fostulŭ deputatŭ alŭ acestui cercŭ electoralŭ Edmund Steinacker, când elŭ a datŭ espresiune vederilorŭ cercului electoralŭ. Totodată învinuirile ridicate contra Saşilorŭ şi conducĕtorilorŭ lorŭ, că arŭ fi duşmanĭ statului, le respingŭ cu tótă hotărîrea, avêndŭ consciinţa, că suntŭ fidelĭ statului şi că'şĭ împlinescŭ conscienţiosŭ datorinţele lorŭ ca cetăţenĭ ai statului cătră patria ungară.

2. Alegĕtorii trebue însĕ sĕ'şĭ esprime părerea lorŭ de rĕu şi asupra faptului că d-lŭ Edmund Steinacker, care timpŭ de şépte anĭ a representatŭ cu credinţă ca deputatŭ drepturile, interesele şi vederile alegĕtorilorŭ sĕi, prin declaraţiunea s'a făcută la 26 Noemvre n. c. în camera de comerţŭ şi industriă din Pesta, s'a desbrăcatŭ elŭ însuşĭ de posibilitatea d'a mai ocupa posiţiunea de

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(1)

Unŭ episodŭ din viéţa lui Avramŭ Iancu.

In numĕrulŭ dela 16 Decemvre n. alŭ fóiei vieneze „N. fr. Presse“ a apărutŭ unŭ foiletonŭ sub titlulŭ „Ântêia călĕtoriă a împĕratului în Ungaria“, alŭ cărui autorŭ e unŭ anume B. Reiner, care se dă de mare maghiarŭ, precum se vede din întregŭ firulŭ naraţiunei şi observărilorŭ sale.

Autorulŭ îşĭ începe naraţiunea sa cu visita Ţarului Neculae în Viena în anulŭ 1852. Aci Ţarulŭ vorbindŭ cu ministrulŭ Bach, i-a ḑisŭ acestuia, că décă voesce sĕ facă servicii bune Domnului sĕu, îi recomandă sĕ fiă mai atentŭ faţă cu Ungaria, pe care, cum i se pare lui, ministrulŭ nu o cunósce bine. Ţarulŭ Neculae, la trei anĭ după Şiria (Vilagos), advocatulŭ Ungariei! esclamă foiletonistulŭ. Şi în adevĕrŭ s'a hotărîtŭ sĕ călĕtorésca împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ în Ungaria.

Incepură a se face pregătirĭ de primire, dându-se diferite scirĭ oficióse şi oficiale despre ţînta şi scopulŭ călĕtoriei împĕratului. Atâtŭ fişpanulŭ, câtŭ şi primarulŭ Pestei erau însărcinaţĭ cu pregătirile de primire. Amêndouĕ aceste persóne, ca toţĭ funcţionarii austriacĭ, erau fórte urgisiţĭ de Ungurii fruntaşĭ şi ca dovadă póte servi următórea anecdotă:

Primarulŭ din Pesta, într'o consultare asupra festivităţilorŭ de primire, propuse adunării sĕ se pună în scenă o ovaţiune, care sĕ surprinḑă pe împĕratulŭ, şi nu va costa multŭ, ba şi poporului 'i se va face o plăcere. In ḑiua următóre, primarulŭ primì o scrisóre „cuviinciósă“ — o numesce foiletonistulŭ — scrisórea e adusă în legătură cu br. Bela Wenckheim — în care scriitorulŭ ḑice, că după matură chibzuire îşĭ permite a face propunerea, ca pré onoratulŭ d-nŭ primarŭ sĕ fiă acăţatŭ înaintea arcului de triumfŭ ce are sĕ se ridice în onórea monarchului, acésta ar surprinde fórte multŭ pe împĕratulŭ, n'ar costa multŭ şi poporului i s'ar pregăti o mare plăcere.

Impĕratulŭ sosi în Pesta la 5 Iunie 1852 cu vaporulŭ. Strigăte de salutare rĕsunară din mii de gurĭ dela loculŭ de debarcare pănă la castelulŭ Budei. Primatele Scitovszki îlŭ salută cu o vorbire în limba latină, de care se servì şi împĕratulŭ în rĕspunsulŭ sĕu. Din Pesta împĕratulŭ îşĭ continuă drumulŭ cătră Oradea-mare, făcêndu-i-se pretutindenea marĭ ovaţiunĭ. In Oradea, unŭ d-nŭ surdŭ, anume Frater, care 'şĭ deducea originea dela Mazarin alŭ Ardealului cardinalulŭ Martinuzzi, îi puse împĕratului la inimă vechile privilegii şi drepturĭ ale Ungariei, într'unŭ „Promemoria“ ce i-o dete împĕratului când se suì în trăsură, pănă la care pĕtrunse Frater printre suita monarchului. Se ḑice că Frater a făcutŭ acésta din propriulŭ sĕu îndemnŭ. Impĕratulŭ a datŭ hârtia generalului adjutantŭ contelui Grünne, în care însĕ Frater n'avea încredere pentru cestiunĭ ungurescĭ. Grünne, care pricepea ceva ungurescе, cerù esplicărĭ dela şefulŭ comitatului Ravazdy, pe care foiletonistulŭ îlŭ asémĕnă cu unŭ blândŭ leu de menageriă, fiindcă purta o perucă blondă. Ravazdy, tăindu-lŭ năduşelile de frică, avù buna ideiă d'a lua lucrulŭ în rîsŭ. „Dlŭ Frater“, ḑise elŭ, „e unŭ omŭ nestricăciosŭ, căruia uneorĭ i-se slăbesce câte unŭ şurupŭ în creerĭ.“ — „Asta-i altceva“, ḑise Grünne cu unŭ zîmbetŭ silitŭ. Câtŭ a şeḑutŭ Grünne în Oradea-mare, a vrutŭ sĕ visiteze mai mai mulţĭ Ungurĭ fruntaşĭ, între carĭ şi pe tatălŭ ministrului Tisza, cu carĭ servise în armată. Dér n'a găsitŭ pe nimenea pe acasă. Grünne a observatŭ intenţiunea.

Intorcêndu-se împĕratulŭ la Buda, primì aci în audienţă pe trimisulŭ estraordinarŭ alŭ Prusiei contele Bismarck, cancelarulŭ de aḑĭ alŭ Germaniei, care a fostŭ şi prin Kecskemet, cu ómenii lui Bach în numĕrŭ imposantŭ, ca drepţii din Sodoma şi Gomorrha.

In călĕtoria sa prin partea de sudŭ a Ungariei, împĕratulŭ întrebà pe unŭ primarŭ de satŭ, şvabŭ, despre simţemintele comunei sale. „Noi“, ḑise bravulŭ omŭ „toţĭ avemŭ simţĕminte bune, numai d-lŭ preotŭ nu, elŭ este „negrugalbĕnŭ.“ Germanii din Ungaria sudică se scărmănaseră cumplitŭ în 1848/49 pentru causa Ungariei cu vecinii lorŭ sêrbĭ şi românĭ. Vechia bucuriă germană de luptă, *furor teutonicus,* venise peste nepoţĭ colo departe în ţéra Maghiarilorŭ. Ei au făcutŭ împĕratului, persónei monarchului, în călĕtoria sa prin Banatŭ, ovaţiunĭ de care caii suitei stau sĕ se sparie. Nu e mirare! Bravii Şvabĭ angajaseră pentru marea ḑi musica din locŭ. O musică (capelă) şvăbéscă în Banatŭ! Celŭ care a auḑit'o odată, nu o va uita în tótă viéţă.

(Va urma).

încredere ca deputatŭ alŭ acestui cercŭ electoralŭ și d'a mai representa programulŭ politicŭ alŭ partidului poporalŭ săsescŭ.

3. Alegĕtorii voindŭ acum a'șĭ esercita dreptulŭ lorŭ de alegere constituționalŭ, punêndŭ unŭ candidatŭ de deputatŭ în loculŭ vacantŭ, declară totodată, că vorŭ rĕmâné neclintitŭ credincioșĭ vederilorŭ și nisuințelorŭ lorŭ și vorŭ ține strînsŭ la programulŭ partidului poporalŭ săsescŭ.

Noulŭ candidatŭ apoi, Eugenŭ br. Salmen, îșĭ ținù discursulŭ-programŭ, în care asigurà, că va ține strînsŭ la programulŭ partidului naționalŭ săsescŭ. Vorbitorulŭ s'a ridicatŭ mai cu sémă în contra ne'ntemeiatelorŭ împutărĭ de dușmăniă cătră statŭ, ce ḑi de ḑi li-se facŭ Sasilorŭ și recomandă, ca în atitudinea Sasilorŭ sĕ se evite cu îngrijire totŭ ce ar puté da nutrimentŭ îndoielilorŭ în fidelitatea lorŭ cătră statŭ.

Asta s'ar puté numai atuncĭ, când ḑiarele săsescĭ n'arŭ mai ḑice nicĭ cârcŭ în contra tendințelorŭ și pornirilorŭ de maghiarisare ale guvernului. Ne mirămŭ că despre acésta încă nu s'a convinsŭ noulŭ deputatŭ.

SCIRILE ḐILEI.

„Ellenzek", rĕspundêndŭ acelorŭ foi unguresci din Budapesta, carĭ facŭ împutărĭ „patrioțilorŭ" din Clușiu pentru că suferŭ în mijloculŭ lorŭ „*Volkssängerei*"-ulŭ germanŭ, ḑice într'unŭ articulŭ de fondŭ, că vina o pórtă nu societatea, nicĭ Kulturegylet-ulŭ, ci autoritățile orășenescĭ și în parte vina este a se căuta și în Budapesta, unde pe strada așa numită „Kiralyutcza" totŭ la a 10 a casă se aflà unŭ „Sängerei" nemțescŭ; pe strada Gyapjuutcza prosperéză unŭ teatru germanŭ, asupra căruia ḑiarele unguresci facŭ censură, critică și scriu așa ca și despre unŭ teatru unguroscŭ, sprijinindŭ prin acésta cultura germană în capitala ungurésca. „E.-k" ḑice, că pressa din capitală nicĭodată n'a îmbrățișatŭ causa „Kulturegylet"-ului cu atâta căldură, cu câtă a îmbrățișatŭ afacerea unui casŭ de omorŭ sensaționalŭ. Puiulŭ cu trei picióre și vițelulŭ cu două capete totdéuna ofere o noutate mai bine primită, de cum este mișcarea „Kulturegylet"-ului.

Șovinismŭ spurcatŭ!

***

Ḑiarele unguresci constată, că *limba germană face cucerire în Dobriținŭ.* Astfeliu unŭ declamatorŭ maghiarŭ a datŭ ḑilele trecute o representațiune, la care publiculŭ n'a luatŭ parte. Câteva ḑile după aceea recitatorul german Straksco a datŭ asemenea o representațiune, la care sala fù plină de publicŭ. Semnŭ, că în Dobriținŭ limba maghiară față cu cea germană nu se bucură de nicĭ o trecere.

***

Inchiḑêndu-se, în urma hotărîrei ministeriale, noulŭ locŭ *de patinatŭ în Groverŭ,* reuniunea de patinatŭ a obținutŭ dela presbiteriulŭ ev. din locŭ voia de a folosi gratuitŭ laculŭ dela gimnastica săsésca în fiecare ḑi dela 7—9 óre séra.

***

La *têrgulŭ* ce s'a ținutŭ ḑilele acestea în *Deșiu* s'au vêndutŭ 1240 vite, anume 200 boi cu prețulŭ dela 120—360 fl., 600 vacĭ cu 25—65 fl., 440 vițeĭ cu 15—60 fl. Din lipsa de cumpărătorĭ streinĭ têrgulŭ nu a pré fostŭ animatŭ, măcarcă vite se aflau destule. Măcelarĭ din Clușŭ, Gherla și alte părțĭ cumpărară porcĭ grașĭ cu bune prețurĭ. S'au vêndutŭ ca la 400 de porcĭ, între carĭ cei mai frumoșĭ cu câte o sută fl. Articulii industrialĭ, d. es. încălțăminte și alte felurĭ de haine, au avutŭ puțină trecere.

***

Serata musicală a „reuniunei unguresci de cântărĭ" din Brașovŭ, ce s'a datŭ în sala hotelului Nr. 1 la 15 Decemvre n., a fostŭ binișorŭ cercetată. Cu tótă bunăvoința, nu putemŭ sĕ ne esprimămŭ în modŭ favorabilŭ asupra producțiunei în genere, nicĭ cu privire la esecutarea pieselorŭ, nicĭ la compunerea programului, care a constatŭ în cea mai mare parte din piese vechĭ. Trebue sĕ amintimŭ însĕ Nr. 6 din programŭ, care l'a esecutatŭ solo pe cimbalŭ d-lŭ Edmund Szava cu adevĕrată virtuositate. A esecutatŭ piesa românéscă „Luna dórme" cu căldură și cu simțŭ pĕtrunḑĕtorŭ. Introducerea și frumósele variațiunĭ, precum și modulŭ de esecutare ne-au doveditŭ, că d-lŭ Szava are talentŭ de compositorŭ și că este unŭ escelentŭ esecutorŭ pe instrumentulŭ ce-lŭ mânuéză cu rară desteritate.

***

Vĕrsatulŭ a începutŭ pentru a doua óră în anulŭ acesta sĕ bântue în comuna *Papolța* din comit. Treiscaunelorŭ. Din causa acésta învĕțământulŭ în scóla comunală s'a sistatŭ.

***

O nouă defraudare se comunică. Iosef Schnitzer, casierŭ la oficiulŭ de dare pentru consumŭ alŭ orașului *Alba regală* a defraudatŭ 4632 fl. Casierulŭ e arestatŭ deja. — Fără sfêrșitŭ!

***

Contele Leo Thun, membru alŭ camerei seniorilorŭ din Viena și fostŭ ministru, a muritŭ.

***

„Hermanst. Ztg." anunță, că *stâlpii de graniță* abia s'au așeḑatŭ și deja se clătină. Pe „valulŭ lui Frate" a găsitŭ gendarmeria din Avrigŭ la 6 Decemvre n. stâlpulŭ rĕu tăiatŭ. Locuitorii din Porceștĭ Ionŭ Gizesanŭ și Neculae Costea, carĭ păsceu oile în apropierea graniței, întrebațĭ fiindŭ de gendarmĭ au spusŭ, că l'au tăiatŭ ómenĭ de dincolo.

Mircea V. Stănescu.

— O schiță de caracterŭ. —

(Fine.)

IV.

Pentru Românime epoca suferințelorŭ din timpulŭ mai nou începe cu era pseudo-constituțională înaugurată înainte cu mai bine de două decenii. Dér Românii aradanĭ nu se simțeau nenorocițĭ numai cam de 10—12 anĭ încóce, de când t.porulŭ străinŭ șĭ-a găsitŭ codoriște din lemnŭ românescŭ. Lupta înverșunată contra sistemului înauguratŭ a oțelitŭ forțele Românilorŭ, și orĭ-câtŭ de divisațĭ, ei în urma urmelorŭ totŭ se întêlnescŭ.

A venitŭ însĕ era blăstămată, când unii se despărțiră de cătră poporŭ și sub firma oportunismului începură a face servicii dușmanului pentru nisce meschine contraservicii personale. In potriva acestora a trebuitŭ sĕ lupte Stănescu și sĕ-șĭ risipéscă talentulŭ avutulŭ, și timpulŭ sĕu prețiosŭ. Cangrena a luatŭ dimensiunĭ din ce în ce mai triste. Cei slabĭ de ângerŭ, ca și cei ce nu puteau trăi din forțele proprie se înmulțiră, presiunea autoritățilorŭ atâtŭ străine câtŭ și românescĭ deveni din ce în ce mai jignitóre. Eroulŭ nostru se vĕḑu scosŭ întêi din parlamentŭ, apoi din congresŭ, din sinodŭ, din consistorŭ; adversarii principielorŭ precum și ai persónei sale învinseră pe tóte terenele: Cei ce păstrau sentimentulŭ curatŭ se descurajaseră și dênșii, ba, ceea ce supĕra mai multŭ pe Stănescu, amicii sĕi de principii încă se înstrĕinaseră de cătră elŭ, din causa impetuositățiĭ pornirilorŭ sale, care n'avea considerațiunĭ pentru nimenĭ și pentru nimicŭ, când era vorba, sĕ sărimŭ cu toții întru apĕrarea intereselorŭ vitale ale poporului. Așa este omulŭ, făcutŭ sĕ aibă slăbiciunea amorului propriu, care îlŭ face sĕ uite tóte virtuțile aceluia ce a cutezatŭ vr'o dată sĕ se restéscă cătră elŭ într'unŭ tonŭ mai aspru, ca celŭ de tóte ḑilele. Vĕḑêndu-se părăsitŭ de tótă inteligința, omulŭ nostru — nu e mirare — s'a disgustatŭ de atâta luptă zădarnică. Pe acestŭ timpŭ cade amorțéla generală a Românilorŭ din Aradŭ.

Dér Stănescu nu era omulŭ care sĕ pótă trăi fără activitate publică. Cum, Stănescu filistru, Stănescu trăindŭ numai pentru sine? Era cu neputință.

Vĕḑêndŭ că cu inteligența n'o póte duce, s'a pusŭ în fruntea burgeoasiei industriale și a poporului plugarŭ. Mai întêiu s'a făcutŭ președinte, alŭ comitetului parochiaiŭ. Dér n'a fostŭ numai președinte, a fostŭ fiscŭ, epitropŭ, a fostŭ tóte pentru parochie, căcĭ inteligența părăsise cu totulŭ afacerile comunei bisericescĭ, a primei parochii din diecesă. Apoi adunà în jurulŭ sĕu meseriașii și formà societatea economico-culturală „Progresulŭ", a cărei statute, pentru-că îlŭ avea pe dênsulŭ în frunte, guvernulŭ nicĭ astăḑĭ nu le-a întăritŭ. Cu tóte astea societatea trăesce, are localulŭ sĕu de lectură, corŭ bărbătescŭ și este centrulŭ unde se adună meseriașii noștri, carĭ altcum s'ar risipi în noranulŭ strĕinilorŭ. Popularitatea s'a la clasa plugarilorŭ și a meseriașilorŭ era așa de mare, încâtŭ organele orășenescĭ și conducĕtorii partidelorŭ străine prin elŭ cercau a influința asupra miilorŭ de Românĭ din orașŭ. Elŭ scia însĕ a folosi acéstă trecere ce o avea totdéuna în folosulŭ populației române între carĭ avea cu sutele rude, finĭ și pupilĭ. In viața socială nu se isola de Maghiarii aceia, carĭ îi erau prietinĭ din copilăriă, și acum adeseorĭ alergau la sfaturile, sale carĭ — nu odată m'am convinsŭ — erau adevĕrate oracule filosofice. Nu era situațiune critică, ca Stănescu sĕ nu găséscă expedientŭ. —

Burgeoasia maghiară, vrêndŭ sĕ înființeze o reuniune de păstrare pentru clasa mai sĕracă și sciindŭ, că pe Românĭ nu-i va putea atrage fără ajutorulŭ lui Stănescu, îlŭ puse între inițiatorĭ. Elŭ primi, și cu unŭ calculŭ premeditatŭ a angajatŭ o mulțime de Românĭ ca părtașĭ la „societatea de sporiu și ajutorare", cum o botezase elŭ în românesce. Cu mândriă ne spunea câtŭ capitalŭ represintă Românii în acéstă reuniune și noi toțĭ scieamŭ câtŭ de mulțĭ se ajutorau sub ocrotirea lui, care fuse alesŭ de directorŭ. Ce sĕ vĕ mai ḑicŭ despre acéstă reuniune folositóre? Sub conducerea lui Stănescu în câțĭva anĭ din cotisațiile de 25 cr. pe fiăcare sĕptĕmână, s'au adunatŭ 100.000 fl.! Noi Românii, precum atinseiu, aveamŭ parte bunicică din acestŭ capitalŭ, bunicică mai vĕrtosŭ în comparațiă cu sĕrăcia românéscă. Vĕḑêndŭ că Românulŭ încă sciă aduna și administra parale, ni s'a sugeratŭ idea d'a avé unŭ institutŭ de banĭ propriu alŭ nostru. Așa s'a nǎscutŭ apoi „Victoria". — Étă ce lucra Stănescu în epoca când ḑicea, că „s'a retrasŭ dela tóte!".

V.

Orĭ-ce s'ar ḑice despre arădanĭ, despotismulŭ și nemorala îi póte pe unŭ timpŭ ține dripițĭ, dér când despotulŭ se crede mai multŭ stăpânŭ asupra lorŭ, ei îșĭ dau o opintélă puternică și'șĭ aridică capulŭ curagiosŭ privindŭ în fața nedreptățiĭ. Așa e firea Românului peste totŭ, dér celŭ arădanŭ mi-se pare o specie românéscă de unŭ temperamentŭ mai puținŭ răbduriu, și astfelŭ reacția acolo e mai grabnică, mai înfocată. Stănescu a fostŭ prototipulŭ Românului arădanŭ!

Se apropiă alegerile dietale Stănescu, care nu avea încredere în comitetulŭ de acțiune presidatŭ de dușmanulŭ sĕu, la stăruința puținilorŭ sĕi amicĭ, totușĭ îșĭ calcă pe inimă și primesce a face parte din acelŭ comitetŭ. Oh, da nu șĭ-ar fi călcatŭ pe inimă, de s'ar fi opusŭ cu orĭ-ce violență măcarŭ acestorŭ pornirĭ judecătóre: póte că farmeculŭ oratoriei sale împedeca nascerea celui mai monstruosŭ fĕtŭ alŭ vieții nóstre politice moderne: „a partidului român-guvernamentalŭ cu programa dela Sibiiu". Unŭ Satirŭ spurcatŭ, fiéră cu capŭ de omŭ! Stănescu a ajunsŭ sĕ oоțină trista satisfacțiune a prevederilorŭ sale bănuitóre. Unŭ câștigŭ însĕ amŭ avutŭ toțĭ! Nĭ-a căḑutŭ perdéua de pe ochĭ. Ne-amŭ cunoscutŭ unii pre alții. Stănescu celŭ părăsitŭ de tótă inteligința din Aradŭ devine providențialulŭ lorŭ. O nouă generațiune intră în luptă atâtŭ pe terenulŭ politicŭ, pe care precum scimŭ aḑĭ puținŭ se póte elupta, câtŭ mai vêrtosŭ pe celŭ economicŭ, culturalŭ, bisericescŭ. Capulŭ nevĕḑutŭ alŭ acestei pleiade de neclintițĭ luptătorĭ era elŭ. „Nevĕḑutŭ" am ḑisŭ și cu asta am voitŭ sĕ accentuezŭ schimbarea, ce s'a produsŭ în Stănescu în timpulŭ din urmă. Amicii sĕi de principii, devenițĭ acum devotații persónei sale, voindŭ sĕ întreprindă o consolidare a elementelorŭ sănĕtóse pentru o activitate pe o scară mai întinsă, adresându-se cătră dênsulŭ astfelŭ îi vorbiră: „Tu, care ai avutŭ totdéuna curagiulŭ d'a spune în față fiăcăruia adevĕrulŭ, dă-ne voiă sĕ-țĭ spunemŭ și noi verde ceea ce credemŭ despre tine. Ei bine, află că eștĭ unŭ capŭ luminatŭ, cunoscĭ tótă viéța nóstră publică și pe ómenĭ mai bine ca orĭ-cine, ai zelŭ înflăcăratŭ, fără cea mai mică reservă egoistică, eștĭ unŭ factorŭ neasemĕnatŭ, orĭ unde iai parte; una îțĭ lipsesce: nu eștĭ bunŭ de conducĕtorŭ! Pune-te alăturea, ér nu în fruntea nóstră și lasă sĕ ne conducă idea, căreia voimŭ sĕ servimŭ".

Scițĭ ce a rĕspunsŭ Stănescu, „netolerantulŭ" Stănescu? „In viéța mea ceea ce m'a supĕratŭ mai multŭ a fostŭ, că tótă activitatea mea publică lumea o consideră ca efluxulŭ vanitățiĭ personale. Mĕ dóre când vĕdŭ, că și amicii mei suntŭ de acéstă credință rĕtăcită. Cu tóte astea, fiindcă vĕdŭ, că avețĭ multŭ zelŭ, ba avețĭ și speranțele sanguinice ale ómenilorŭ sincerĭ în luptă, eu sunt alŭ vostru. Eu n'am prospectele de reușită ale vóstre, pentru-că cunoscŭ corupția ce-a străbătutŭ în tóte păturile societății române, dér décă voi credețĭ că totușĭ sĕ mai cercămŭ odată, dispunețĭ de mine cum voițĭ. Puțina avere, puținele cunoscințe, puțina influință ce am, dimpreună cu ajutorulŭ ce vĕ potŭ da la lucru, vĕ stau la disposițiă".

Așa s'a începutŭ prima urzeală a institutului de banĭ „Victoria". Zelulŭ junilorŭ în tovărășiă cu greutatea bănéscă a unorŭ bĕtrânĭ onorabilĭ, ér mai pre susŭ de tóte caracterulŭ nepătatŭ alŭ tuturora a datŭ nascere acestei instituțiunĭ de-o importanță necalculabilă pentru poporulŭ nostru din părțile Aradului. Numai cei inițiațĭ sciu ce parte însemnată din meritŭ compete reposatului membru în direcțiune Stănescu. Ca directorŭ de mai mulțĭ anĭ alŭ unui institutŭ de banĭ, ca advocatŭ, cu clientelă bogată, ca omŭ cu cunoscințe personale estinse, a făcutŭ imense servicii institutului, care era ocupațiunea sa predilectată. Sêrmanulŭ Mircea a avutŭ totușĭ satisfacția de a constata în primulŭ anŭ, anulŭ tuturorŭ greutăților, o circulațiune de ***unŭ milionŭ de florinĭ*** muncă și sudóre românéscă. Aicĭ trebue sĕ observŭ, că, ca unulŭ care ține multŭ la integritatea caracterului sĕu, voindŭ sĕ taiă firulŭ orĭcărei bănuelĭ de duplicitate morală, îndată ce-șĭ începuse funcțiunea în direcțiunea *Victoriei* se grăbi a-șĭ depune mandatulŭ de directorŭ alŭ celuilaltŭ institutŭ de banĭ, ceea ce însĕ nu se primi, din contră fù rugatŭ a servi și concetățenilorŭ sĕi maghiarĭ cu luminele și labórea sa. Astfelŭ celŭ dintêiu advocatŭ alŭ Aradului, cu cancelaria cea mai grea și clientela cea mai variată, a găsitŭ timpŭ sĕ fungeze ca directorŭ la două institute de banĭ și sĕ ia parte la tóte reuniunile și întreprinderile românescĭ și la o mulțime de alte întreprinderĭ și instituțiunĭ filantropice.

Luațĭ exemplu, voi toțĭ acei filiștri, carĭ mereu vĕ scusațĭ cu ocupațiunea vóstră, de câte orĭ interesulŭ comunŭ vĕ chiamă la lucru publicŭ. Ce ar fi de bietulŭ nostru poporŭ, décă nu s'ar mai găsi și câte unŭ Stănescu, care décă trăesce dela poporŭ, scie și e fericitŭ de a lucra și pentru poporŭ!

Mircea V. Stănescu, am firma credință, puté sĕ devină omŭ mare în evoluțiunĭ .pocale. Elŭ era născutŭ pentru a îndeplini fapte marĭ. In momente critice, predestinații popórelorŭ se înalță prin farmeculŭ, cu care ni se impunŭ; micile scăderĭ disparŭ din ființa lorŭ și noi nu vedemŭ decâtŭ mărimea sufletéscă, carea ne răpesce ca unŭ torentŭ giganticŭ.

Inmormêntarea lui a fostŭ grandiósă și instructivă în acelașŭ timpŭ. Nĭ-a adusŭ aminte de acelașŭ tristŭ tablou alŭ înmormêntării prefectului George Popa. Nicĭ nu se asémĕnă cu nime dintre bărbații politicĭ ai Romanilorŭ Stănescu, ca cu ultimulŭ prefectŭ românŭ alŭ Aradului. Intréga provinciă a Aradului a fostŭ representată la acestŭ actŭ jalnicŭ. Străinii, carĭ pre câtŭ timpŭ a trăitŭ Stănescu, mereu îlŭ combăteau și îlŭ taxau de agitatorŭ și trădătorŭ de patriă, acum cu miile veniseră sĕ dea onorurile din urmă valorosului adversarŭ. Iată ce numescŭ eu instructivŭ. Notațĭ bine, toțĭ acei câțĭva tupilațĭ, de câte orĭ adversarii voștri puternicĭ privescŭ cruntŭ la voi, notați-vĕ bine: ei nu vĕ respectă! Pre Stănescu toțĭ l'au respectatŭ și prin elŭ amŭ fostŭ și noi respectațĭ.

Vĕḑut'am la înmormêntare și pre adversarii sĕi românĭ, am vĕḑutŭ de aceia, carĭ îi amărîseră ḑilele. I-am vĕḑutŭ lăcrimândŭ. Vai, pentru ce córda sublimă a blândeței și a iubirei nu se deștéptă în noi, decâtŭ în fața recelui cadavru!

Puținĭ au meritatŭ lacrimele nóstre, precum le-a meritatŭ Mircea V. Stănescu!

Arădanulŭ.

Intêmplărĭ diferite.

Furtŭ. In nóptea de 14 spre 15 Decemvre n., unŭ „óspe“ care se ascunsese în cafenéua Orban din Clușiu înainte d'a se 'nchide localulŭ, a furatŭ peste nópte banii încasațĭ pentru biliardŭ și 60 fl. din cofetăria ce se ține de cafenea.

Focŭ. In Tușnadŭ a arsŭ la 13 Decemvre n. casa lui Ferencz până 'n temeliă. In Ciucŭ-Sereda a arsŭ totŭ atuncĭ nóptea prăvălia lui Geza Hari.

Bătaiă între țĕranĭ și gendarmĭ. In comuna Nagy-Köveres din comit. Timișului a fost o strașnică bătaiă între popor și între o cétă de gendarmĭ. Aceștia se aflau în cârciumă și beau. Șefulŭ gendarmilorŭ fiindŭ amețitŭ de bĕutură, împușcă în țĕranĭ, cu carĭ gendarmii începuseră certă. Atuncĭ poporulŭ înfuriatŭ își aduse arme și împușcă asupra gendarmilorŭ. Bătaia ce începŭ fŭ crâncenă. Doi țĕranĭ și unŭ gendarmŭ au fostŭ împușcațĭ, alte ḑece persóne greu rănite, între care și judele satului, cu sabia. Tribunalulŭ din Timișóra și judecătoria de cercŭ din Buziașŭ anchetéză casulŭ la fața loculuĭ.

Fiu stricatŭ. Slujbașulŭ dela gara Brașovului Iosef Nagy are unŭ feciorŭ, care se'mbată desŭ și amenință pe părințĭ décă nu'i dau banĭ. Așa a făcutŭ Duminecă, când, mergêndŭ bétŭ acasă, a amenințatŭ pe mumă-sa că sfarmă totŭ în casă și o omóră décă nu'i va da banĭ. Biata mamă de frică îi dete banii ce'i avea, ér fiu-sĕu se duse și mai bĕŭ, apoi merse la soru-sa, care e măritată, sparse ferestrile, o bătŭ și încercă sĕ'șĭ bată și părinții. Unŭ polițistŭ, chematŭ de tatălŭ sĕlbaticului fiu, îlŭ arestă. In contra lui s'a făcutŭ arătare penală.

Vederile deputațilorŭ Grünwald Béla și Ludovic Mocsáry asupra cestiunei naționalităților.

(Estrasŭ din capitolulŭ XI alŭ opului „A régi magyar nemes“, scrisŭ de d-lŭ Ludovicŭ Mocsáry.)

(Urmare.)

Memoratele două felurĭ de puncte de pornire pe lângă tóte că într'unŭ importantŭ lucru se unescŭ unele cu altele, potŭ însĕ sĕ aibă urmărĭ practice deosebite. Atâtŭ una, câtŭ și cealaltă presupun esistența unei naționalitățĭ dominante, dér într'unŭ casŭ ca acela, când este imposibilă realisarea pricipiului: unŭ statŭ și o naționalitate, după modelulŭ o turmă și unŭ păstorŭ, urmările celorŭ două puncte de pornire potŭ sĕ-șĭ ia forme deosebite. Décă d. es. lucrulŭ stă așa, că două naționalitățĭ rivaliséză pentru prioritate, atuncĭ în ce privesce punctulŭ de pornire alŭ statului se pune întrebarea, óre care din două este mai prtrivită, ca sĕ susțină întregitatea statului și sĕ întărĕscă organisațiunea aceluia, și că aplicatŭ va fi óre a da toiagulŭ de păstorŭ în mâna aceleia, pe care o va afla mai acomodată pentru acésta? In casulŭ acesta naționalitatea aceea, care din considerațiă față cu statulŭ a cedatŭ în favorulŭ celeialalte rolulŭ de conducĕtorŭ, trebue sĕ abḑică nu numai ca una ce nu póte conta la domnire, ci și ca una ce nu póte conta la esistența sa națională, căcĭ a se lĕpĕda de sine însușĭ, a se contopi în cealaltă naționalitate și prin acésta a delătura una din cele mai principale pedecĭ ale realisării uniunei de statŭ, séu ale organisațiunei puternice de statŭ, — acésta este cea mai înaltă datorință civică; așa-déră nicĭ compromisulŭ, nicĭ căutarea unui *modus vivendi* nu are locŭ; de-odată cu lămurirea cestiunei: cărei naționalitățĭ i-se cuvine rolulŭ de stăpânŭ în sensulŭ cum o pretinde acésta interesulŭ statului, cealaltă naționalitate nu are mai multŭ nicĭ dreptulŭ de a esista. Din contră, conceptulŭ, nu de statŭ, ci celŭ naționalŭ nu abḑice de pretențiile sale sub nicĭ o condițiune, deórece în tóte împrejurările voesce sĕ rĕmână ceea ce este; față cu sentimentulŭ națională interesulŭ statului, precum și orĭ care altŭ interesŭ privatŭ este unŭ interesŭ de a doua categoriă; de aceea, décă nu'șĭ póte câștiga acum rolŭ conducĕtorŭ, primesce compromisulŭ, séu așteptă până va veni timpulŭ aceluia, dér de abḑisŭ nu abḑice sub nicĭ o condițiune.

Conceptulŭ acesta din urmă e mai sincerŭ, mai caldŭ și de aceea, lucru firescŭ, presupune unŭ sentimentŭ naționalŭ mai puternicŭ. Isvorulŭ acestuia este sentimentulŭ, alŭ aceluia reflexiunea, la acesta hotăresce puterea necontrastabilă a naturei, la acela punctulŭ de vedere alŭ oportunitățiĭ. Din astă causă acea instinctivă alipire la maghiarime de origine străbună, (care s'a observatŭ în vechia Ungariă mai 'nainte, cam pe la sfîrșitulŭ seculului trecutŭ) a fostŭ adevĕratulŭ sentimentŭ, a fostŭ unŭ astfeliu de sentimentŭ naționalŭ, la care națiunea maghiară a putută conta cu siguranță în tóte împrejurările...

...Óre imperiulŭ acela habsburgicŭ, față cu care Ungaria e considerată numai ca parte întregitóre, nu are lipsă ca sĕ-șĭ întărĕscă organismulŭ sĕu prin unitatea de limbă? Și óre ideea unitățiĭ acestui imperiu și supunerea înaintea dinastiei care-lŭ represintă, n'a fostŭ adevĕratulŭ conceptŭ de statŭ? Avemŭ însĕ înaintea ochilorŭ unŭ altŭ esemplu; este schimbarea ce se face în momentulŭ de față între raportele naționalitățilorŭ din Austro-Ungaria. Organisația de statŭ a monarchiei austro-ungare nu se póte trage la îndoélă, pe lângă totŭ dualismulŭ și despărțirea în două cuvinte prin adaugerea lui „*și*“, și basa națională a acestei organisațiunĭ de statŭ până acum a format'o limba germană. Limba germană mai esistă încă și astăḑĭ ca limbă a armatei și a guvernului comunŭ alŭ monarchiei, dér terenulŭ acestei base limbistice, naționalitatea germană, totŭ mai multŭ se îngustéză. Limba germană totŭ mai multŭ rĕmâne ca limbă a statului numai în formă de compromisŭ, dér rolulŭ de conducĕtorŭ alŭ naționalitățiĭ germane este spre apunere, orĭ-ce interesŭ germanŭ este strîmtoratŭ. Despre aceea, ca rolulŭ de conducĕtorŭ sĕ trécă la altă naționalitate, încă nu e vorbă, dér abdicațiunea esistă deja în mare parte și încă din partea unorŭ factorĭ prea înalțĭ și cu prea multă influență. Și acéstă abdicațiune se întêmplă din punctulŭ de vedere alŭ interesului de statŭ, este efectulŭ conceptului de statŭ. (Va urma.

Incercărĭ de maghiarisare în Sĕlagiu.

Gherla, 15 Decemvre 1888.

Noi Românii, eschișĭ fiindŭ din viéța publică a statului, avemŭ puține momente de bucuriă în viéță. Neajunsurile ce ni le-au creatŭ bărbații de statŭ ai Maghiarilorŭ ne-au adusŭ într'o stare din cele mai rele.

Nicĭ că se póte altfelŭ. Persecutările cele de totŭ felulŭ ale guvernului, agitările necurmate ale pressei „patriotice“, sutele de conflicte, cărora suntem ḑilnicŭ espușĭ, décă avemŭ curagiulŭ a ne da pe față convingerile, nu potŭ de câtŭ sĕ ne amărască inimile.

Cum? Românulŭ, vechiu băștinașŭ alŭ acestei țĕrĭ nefericite, nu trage și elŭ din ḑorii ḑilei până séra brazde grele, ca sĕ-șĭ mai scuture din birurile cele atâtŭ de greu apăsătóre? Românul nu-șĭ varsă și elŭ sângele pe câmpulŭ de rĕsboiu, pentru ca sĕ apere pămêntulŭ celŭ încăpĕtorŭ de osămintele străbunilorŭ sĕi?

Décă da, pentru ce nu este împărtășitŭ totŭ de acele favorurĭ și drepturĭ, de carĭ se împărtășesce și rassa domnitóre?

Tristŭ lucru e a vedé cum bolnăviciosul curent șovinistic se întinde ca o epidemiă. Tristŭ, de o sută de orĭ tristŭ, căcĭ afară de Mocsary nimenea nu se află între Maghiarĭ, care sĕ scie spune puternicilorŭ ḑilei: calea ce ațĭ apucatŭ este greșită și o sĕ fiă de multe primejdii aducĕtóre.

Orĭ-cum sĕ fiă însĕ, noi asigurămŭ pe șoviniștĭ, că opintirile lorŭ și ale guvernului o sĕ fiă zadarnice, căcĭ odată cu capulŭ nu vomŭ ceda întru nimicŭ din drepturile nóstre.

Este bine cunoscută vorbirea ce a rostit'o br. Wesselényi Miklos cu ocasiunea introducerii sale în scaunulŭ de comite supremŭ în Zălau. Câtŭ „patriotismŭ“ pe buzele lui, ce avertismentŭ pentru locuitorii românĭ din Sĕlagiu!!

Actualulŭ comite supremŭ alŭ Sĕlagiului este nepotulŭ acelui br. Wesselényi, care în jumĕtatea primă a acestui secolŭ a ḑisŭ, că în restimpŭ de ḑece anĭ e cu putință a face din trei milióne de Românĭ trei milióne de Maghiarĭ.

Nepotulŭ, — pare-ni-se nouĕ — nu voiesce sĕ pérḑă din nimbulŭ moștenitŭ, dér vorba celuia, br. Wesselényi nu voesce sĕ se dea de golŭ, nu voiesce — póte — nicĭ sĕ compromită causa; drept aceea elŭ n'a pășitŭ din oficiu cu planurile sale de maghiarisare.

Elŭ este destulŭ de puternicŭ, stăpânŭ a multorŭ bogății, de o cam dată decĭ speséză din punga sa proprie spre scopurĭ „patriotice“. Astfelŭ a dăruitŭ acum nu de multŭ în sătulețulŭ Mirșidŭ o casă fórte pompósă „Wesselényi Egyesület“-ului cu scopŭ, ca associațiunea acésta sĕ instituéscă în încăperile aceleia unŭ asilŭ pentru copii. A se îngriji de promovarea culturei — negreșitŭ este unŭ scopŭ nobilŭ; dér ce sĕ veḑĭ, sub egida culturei se propagă maghiarisarea. Comuna Mirșidŭ e unŭ satŭ cu locuitorĭ românĭ, Maghiarĭ abia suntŭ de toțĭ 30; scopulŭ br. Wesselényi nu a putută sĕ fiă decĭ nicĭ la unŭ casŭ acela de a ḑidi asilŭ pentru vre-o optŭ, ḑece băiețĭ, câțĭ suntŭ băieții de ungurŭ cu cei de jidovŭ cu totŭ, ci se urmăresců așa dér alte scopurĭ. Sub protecstŭ de-a mântui o mână de Maghiarĭ — de noianulŭ românŭ — (vorba celorŭ puternicĭ), se clădescŭ asile pentru ca sĕ se maghiariseze băiĕtulŭ de Românŭ încă în cei dintêiu anĭ ai vieții sale. Dér ferit'a Dumneḑeu, ca sĕ fiă amăgitŭ Românulŭ, după atâtea încercărĭ grele ce a înduratŭ. Românii din Sĕlagiu sciu din anii trecuțĭ, că „Wesselényi-Egyesület“, protegiatŭ în chipulŭ celŭ mai hotărîtŭ de actualulŭ comite supremŭ, ce scopurĭ urmăresce. A mai fundatŭ acéstă reuniune încă și alte două asile în anii trecuțĭ. Românii însĕ s'au sciutŭ ferí de pericolŭ. Suntemŭ pe deplinŭ încredințațĭ, că conducĕtorii Românilorŭ din Mirșidŭ o sĕ scie ce posițiă sĕ ia față de óspeții nechiemațĭ. Credemŭ și suntemŭ sigurĭ, că buna reputațiă a némului nostru nu se va păta nicĭ de astădată, — buna reputațiă insuflă respectŭ față de contrarŭ și insuflă încredere în ómenii de bine.

Sĕ fiă conducĕtorii Românilorŭ din Mirșidŭ la înălțimea chiemării, căcĭ astfelŭ și astădată o sĕ putemŭ ḑice, celorŭ ce voescŭ sĕ ne impună limba lorŭ nouĕ streină: Eh, Phaeton!

V. V.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Parisŭ, 20 Decemvre. În senatŭ s'a începutŭ desbaterea asupra bugetului. Chalemel Lacour ḑise, că se tractéză de viitorulŭ Franciei, care a rupt'o cu monarchia cea mai gloriósă, ér acum e în ajunŭ de a fi înjosită de cei mai ticăloșĭ ómenĭ. Cabinetulŭ grăbesce mișcarea cătră abisŭ. Oratorulŭ încheiă făcêndŭ apelŭ cătră drépta, ca sĕ se unéscă cu bărbații de ordine și de libertate din stânga, pentru a salva patria. (Aplause însuflețite, întréga adunare se ridică.) Say cere, ca vorbirea sĕ se afișeze în tóte comunele. Floquet rĕspunse în termenĭ nehotărîțĭ. Ședința s'a închisŭ în mijloculŭ unei marĭ mișcărĭ.

Constantinopolŭ, 20 Decemvre. In Creta domnesce mare agitare. Adunarea națională a adresatŭ Sultanului o depeșe, cerêndu'i rechiemarea guvernatorului generalŭ.

Bucurescĭ, 20 Decemvre. Camera a respinsŭ amendamentulŭ lui Ionescu, care pledéză pentru absoluta neutralitate și pentru uniunea statelorŭ balcanice, și rógă pe Regele sĕ urmeze politica aprobată de întréga națiune.

Bucurescĭ, 20 Decemvre. Curtea de casațiă a condamnațŭ, după o consultare de 7 óre, pe fostulŭ ministru de rĕsboiu Anghelescu, pentru mituire, la trei lunĭ închisóre, 5000 francĭ amendă și 60,000 francĭ despăgubire, precum și perderea gradului și a drepturilorŭ civile.

Mulțămită publică.

Prin acésta exprimămŭ adênca nóstră mulțămită tuturorŭ préstimațilorŭ Domnĭ și Dómne, carĭ prin numĕrósele depeșe și scrisorĭ de condolență și prin participarea D-lorŭ la actulŭ de înmormêntare, au căutatŭ a realina durerile pentru perderea multŭ regretatului nostru părinte Vasiliu Roșescu, fostŭ parochŭ și protopresbiterŭ greco-or. alŭ tractului Clușiu.

Clușiu, 6/18 Decemvre 1888.

Jalnica familie.

ULTIME SCIRĬ.

Deschiderea *Scupcinei sêrbescĭ* se anunță, că se va face în 15(27) Decemvre a. c. Se vorbesce că Regele Milan vré sĕ țină la cârmă cabinetulŭ Kristicĭ. In totŭ casulŭ, se ḑice că nu s'așteptă o schimbare de ministerŭ înainte de deschiderea Scupcinei.

Din *Bruxella* se anunță, că în urma proiectului de lege propusŭ de deputatulŭ *Coremaus* în camera belgiană, ca la *pertractările penale* sĕ se întrebuințeze *limba flamandă*, ministeriulŭ a consêmțitŭ la o propunere mijlocitóre, după care sĕ fiă datóre autoritățile statului a se folosi la pertractărĭ criminale de limba flamandă, *décă acusatulŭ este unŭ flamandŭ.*

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 19 Decemvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.12	Vênd.	9.15
Argintŭ românescŭ .	„	9.05	„	9.10
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.61	„	9.65
Lire turcescĭ . . .	„	10.90	„	10.92
Imperialĭ	„	9.90	„	9.92
Galbinĭ	„	5.70	„	5·72
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	122.—	„	123.—
Discontulŭ	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 19 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	101.95
Renta de hârtiă 5%	93.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ terate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	117.50
Bonurĭ rurale ungare	103.30
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104. —
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	130.60
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	124 80
Renta de hârtiă austriacă	81.90
Renta de argintŭ austriacă	82 65
Renta de aurŭ austriacă	109.60
Losurĭ din 1860	138.60
Acțiunile băncei austro-ungare . . .	876.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. .	303.25
Acțiunile băncei de creditŭ austr. .	306.10
Galbenĭ împărătescĭ	5.77
Napoleon-d'orĭ	9.61½
Mărcĭ 100 imp. germane	59.65
Londra 10 Livres sterlinge . . .	121.70

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei", precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans."

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross,** în librăria **Nicolae Ciurcu** și **Albrecht & Zillich.**

Bursa de Bucurescĭ.

Cotă oficială dela 6 Decemvrie st. v. 1888.

	Cump.	vênd.
Renta română 5%	94.—	94.3/4
Renta rom. amort. 5%	94.1/2	95.—
Renta convert. 6%	95.3/4	96.1/4
" " " 5%	96.1/2	96.7/8
" " urban 7%	106.—	106.3/4
" " " 6%	100.—	101.—
" " " 5%	93.—	93.1/4
Banca naț. a Rom. 500 Lei	1035.	1040
Ac. de asig. Dacia-Rom.	235.	240.
Aurŭ contra bilete de bancă	—.—	—.—
Bancnote austr. contra aurŭ	—	—.—
Aurŭ contra argintŭ séu bilete	2.34	3.—

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ mixtŭ Nr, 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucureci la Brașovŭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amédĭ.
b) " " " *Zizinŭ:* 4 óre după amédĭ.
c) " " în *Sĕcuime* [S. Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea.
d) " " la *Făgărașŭ*: 4 óre diminéța.
e) " " la *Săcele:* 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de amédĭ
b) " *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) " *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéța.
e) " *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriș	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vințulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiușŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blașiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copșa mică	4.09			2.19
Mediașŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighișóra	5.45			3.59
Hașfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Brașovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timișŭ			1.45	
Brașovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Hașfalĕu	8.36		10.24	
Sighișóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediașŭ	10.37		11.47	
Copșa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blașiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiușŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirișŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Clușiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădășelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireșŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bêrzava		6.28	7.55
Soborșinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Bêrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșeni

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșeni	12.30	7.12

Petroșeni-Simeria (Piski)

Petroșeni	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóră	9.16

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.29	4.35
Șeica mare	3.02	5.05
Lómneșŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneșŭ	9.45	10.50
Șeica mare	10.20	11.20
Copșa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Mirașteu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oșorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Mirașteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	——

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	——
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕșŭ-Ludoșŭ	1.11

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ